

” Хоменко Є., Шамо́ня В. Соціальні сервіси та їх використання в навчанні інформатики. *Освіта. Інноватика. Практика*, 2022. Том 10, № 2. С. 55-63. DOI: 10.31110/2616-650X-vol10i2-007

Khomenko E., Shamonia V. Sotsialni servisy ta yikh vykorystannia v navchanni informatyki [Social services and their use in the computer sciences education]. *Osvita. Innovatyka. Praktyka – Education. Innovation. Practice*, 2022. Vol. 10, № 2. S. 55-63. DOI: 10.31110/2616-650X-vol10i2-007

УДК 37.091.2:004.7

DOI: 10.31110/2616-650X-vol10i2-007

Євген ХОМЕНКО¹, Володимир ШАМОНЯ²

Сумський державний педагогічний університет імені А.С.Макаренка, Суми, Україна

²<https://orcid.org/0000-0002-3201-4090>

v.shamonya@fizmatsspu.sumy.ua

СОЦІАЛЬНІ СЕРВІСИ ТА ЇХ ВИКОРИСТАННЯ В НАВЧАННІ ІНФОРМАТИКИ

Анотація. Віртуальні соціальні мережі виникли порівняно недавно, але стали середовищем масової комунікації підлітків, що породжує ідею використання такого майданчика в освітніх цілях. Автори статті торкаються проблеми використання соціальних мереж для супроводу навчання інформатики. Висвітлено особливості впливу інформаційних технологій на функціонування та розвиток системи освіти, схарактеризовано соціальні мережі та їх потенціал для освітньої галузі. Проведено короткий огляд мереж як майданчиків для супроводу освітнього процесу, а також на основі опитування вчителів виявлено стан використання вчителями інформатики соціальних мереж у професійній діяльності.

Дослідження контенту соціальних мереж та реакцій людей на різноманітний вміст показали, що: для особи-користувача соціальної мережі є важливою думка її «друзів» по мережі: якщо окрема людина отримала позитивний досвід з певного питання, то великою є ймовірність того, що ця думка буде врахована її «друзями» по мережі; поширеним є бажання ділитися думками не в одній, а у кількох мережах, що розширює аудиторію спілкування і можливість збирати думки користувачів з різним світосприйняттям, віком, уподобаннями; соціальні мережі дозволяють швидко і дешево інформувати про щось користувачів, наприклад, організувати «розіграші», які завдяки вірі у виграти сприяють швидкому поширенню інформації серед людей не однієї спільноти; у соціальних мережах передбачено можливість відслідковувати обернений зв'язок через лайки, репости, коментарі, а також діяльність і реакцію на цю діяльність інших, щоб покращувати свою.

Головним висновком дослідження став факт використання віртуальних соціальних мереж вчителями з освітньою метою. Вже сьогодні вчителі використовують віртуальні соціальні мережі у таких цілях: комунікація з учнями, батьками та колегами з робочих питань (у рамках даного пункту варто відзначити комунікацію з учнями, під час якої передається домашнє завдання, джерела інформації для вивчення, приймаються результати завдань, проводяться консультації); пошук додаткових матеріалів для уроків; дистанційне навчання під час додаткових консультацій; використання соціальних мереж як додаткових інструментів під час інтерактивних уроків.

Ключові слова: соціальні мережі; соціальні сервіси; навчання інформатики.

Evgen KHOMENKO¹, Volodymyr SHAMONIA²

Makarenko Sumy State Pedagogical University, Sumy, Ukraine

²<https://orcid.org/0000-0002-3201-4090>

v.shamonya@fizmatsspu.sumy.ua

SOCIAL SERVICES AND THEIR USE IN THE COMPUTER SCIENCES EDUCATION

Abstract. Virtual social networks emerged relatively recently, but have become a medium for mass communication among teenagers, which gives rise to the idea of using such social networks for educational purposes. The authors of the article touch on the problem of using social networks to support computer science education. The peculiarities of the influence of information technologies on the functioning and development of the education system are highlighted, and social networks and their potential for the educational sector are characterized. A brief review of networks as platforms for supporting the educational process was conducted, and based on a survey of computer science teachers, the state of use by social networks in professional activities was revealed.

Studies of the content of social networks and people's reactions to various content have shown that: for a user of a social network, the opinion of his "friends" on the network is important: if an individual has had a positive experience on a certain issue, then there is a high probability that this opinion will be taken into account by her "friends" on the network; the desire to share opinions is not one, but in several networks is widespread, which expands the audience of communication and the opportunity to collect the opinions of users with different worldviews, ages, and preferences; social networks make it possible to quickly and cheaply inform users about something, for example, to organize "draws", which, thanks to the belief in winning, contribute to the rapid spread of information among people of more than one community; in social networks, it is possible to track feedback through likes, reposts, comments, as well as the activities and reactions to these activities of others in order to improve your own.

The main conclusion of the study was the use of virtual social networks by teachers for educational purposes. Already today, teachers use virtual social networks for the following purposes: communication with students, parents, and colleagues on work issues (within this item, it is worth noting communication with students, during which homework is transferred, sources of information for the study, results of tasks are accepted, consultations are held); search for additional materials for lessons; distance learning during additional consultations; using social networks as additional tools during interactive lessons.

Keywords: social networks; social services; computer science training.

Постановка проблеми. Глобальна мережа Інтернет тісно увійшла у повсякденне життя суспільства, де соціальні мережі виконують одну з найважливіших для нього функцій – комунікативну.

Віртуальні соціальні мережі виникли порівняно недавно, але стали середовищем масової комунікації підлітків, що породжує ідею використання такого майданчика в освітніх цілях.

Проте не зважаючи на велику кількість досліджень, що вказують на великий потенціал використання віртуальних соціальних мереж в освіті, немає спільної думки щодо такого використання. Так, представники однієї групи вважають, що соціальні мережі носять в основному розважальний характер, і завдання вчителя - вивести учнів із даного простору й направити на більш серйозні медіа, запропонувати інші види діяльності. Інша група вважає, що через інтеграцію соціальних мереж у всі сфери життя суспільства буде нелогічним намагатися зупинити цей процес, а тому відвідування соціальних мереж слід зробити максимально конструктивним для посилення мотивації до навчання, підвищення інтересу учнів до науково-дослідних проектів, конференцій чи конкурсів різного рівня, навчальних та соціально-культурних заходів.

Аналіз актуальних досліджень. З кінця ХХ-го століття популярності в мережі Інтернет почали набирати соціальні мережі. Їх появу пов'язують з американським порталом Classmates.com, який об'єднав однолітків на одному ресурсі для спілкування. Проект виявився успішним, оскільки вже в наступні кілька років було створено кілька десятків аналогів. Але офіційним початком буму соціальних мереж прийнято вважати 2003-2004 рр, коли в США було запущено проекти LinkedIn, MySpace та Facebook.

Термін «соціальна мережа» було запроваджено 1954 р. соціологом Джеймсом Барнсом, але масового поширення він набув з кінця 1990-х років. Мережевий підхід та мережева теорія беруть свій початок у соціології (Г. Зіммель, Е. Дюркгейм), соціальній психології (Д. Морено, Т. Ньюкомб) та соціальній антропології (Дж. Барнс та інші) [1].

Дж. Барнс визначав соціальні мережі як «розгалужені взаємозв'язки окремої людини з іншими людьми». Багато аналітиків соціальних мереж (С. Берковіц, С. Боргатті та інші) дотримуються думки, що соціальні мережі – це системи складних взаємин між людьми [3].

Поряд з поняттям «соціальна мережа» в контексті віртуального простору (мережа Інтернет) використовують термін «віртуальна соціальна мережа». Одним із перших віртуальні соціальні мережі почав вивчати Мануель Кастельс, який визначав мережеве суспільство як суспільство, в якому ключові соціальні структури та діяльність його членів організовані навколо мереж електронних комунікацій [5].

Більшість науковців визначають віртуальну соціальну мережу через комунікацію в Інтернеті: онлайн-сервіс, який дозволяє об'єднувати людей за певним принципом, надаючи їм зручні інструменти спілкування та самовираження (Д. В. Міхель); соціальна структура в інтернеті, що складається з агентів (суб'єктів - індивідуальних або колективних, наприклад, індивідів, сімей, груп, організацій) та певної сукупності відносин, наприклад, знайомства, дружби, співробітництва, комунікації (енциклопедія соціології) [2].

Зазначене дозволяє зробити висновок, що проблематика використання соціальних мереж в освіті є актуальним трендом, який потребує усебічних досліджень. Сьогодні існує значна кількість робіт, які розкривають освітній потенціал віртуальних соціальних мереж. Дослідники зазначають конкретні способи та методи взаємодії з даними мережами в освітньому процесі. На освітянських ресурсах з'являються розробки уроків із використанням соціальних мереж. Соціальні мережі дедалі більше наповнюються освітнім контентом, проте досі залишається невивченим використання соціальних мереж вчителями інформатики.

Мета дослідження: описати особливості використання соціальних сервісів для організації навчання інформатики.

Для досягнення мети використано низку **методів** дослідження:

теоретичні – аналіз і узагальнення теоретичних джерел для обґрунтування актуальності роботи, характеристики впливу інформаційних технологій на функціонування та розвиток системи освіти; термінологічний аналіз для визначення сутності поняття «соціальні мережі»; зіставлення для виявлення освітнього потенціалу соціальних мереж для освітньої галузі; контент-аналіз з метою характеристики соціальних мереж як майданчиків для супроводу освітнього процесу загалом та навчання інформатики, зокрема;

емпіричні – опитування вчителів щодо використання соціальних мереж у власній практиці навчання інформатики.

Виклад основного матеріалу. У роботі надалі будемо використовувати поняття «соціальна мережа» у значенні Інтернет-майданчика для соціальної комунікації, яке корелює із ідеєю створення соціальних мереж їх засновниками. Наприклад, Марк Цукерберг, ідеолог мережі Facebook, каже, що комунікація та можливість знайти знайомих в онлайн просторі – головна мета створення соціальної мережі. «Це була основна потреба. Коли я озирнувся, то побачив, що в інтернеті були сервіси для багатьох речей. Можна було знайти музику, новини, інформацію, але не можна було зв'язатися з людьми, які були вам дорогі. А люди – це найголовніше. Це було схоже на велику нішу, яку слід було заповнити» [4].

Вважаємо за необхідне навести основні характеристики віртуальних соціальних мереж та функціонал.

Рис. 1. Функції соціальних мереж

Головним завданням соціальних мереж є утримання користувачів на власному ресурсі, тому багато суспільних процесів переноситься в соціальні мережі.

Головним висновком нашого дослідження став факт використання віртуальних соціальних мереж вчителями з освітньою метою. Вже сьогодні вчителі використовують віртуальні соціальні мережі у таких цілях: комунікація з учнями, батьками та колегами з робочих питань (у рамках даного пункту варто відзначити комунікацію з учнями, під час якої передається домашнє завдання, джерела інформації для вивчення, приймаються результати завдань, проводяться консультації); пошук додаткових матеріалів для уроків; дистанційне навчання під час додаткових консультацій; використання соціальних мереж як додаткових інструментів під час інтерактивних уроків.

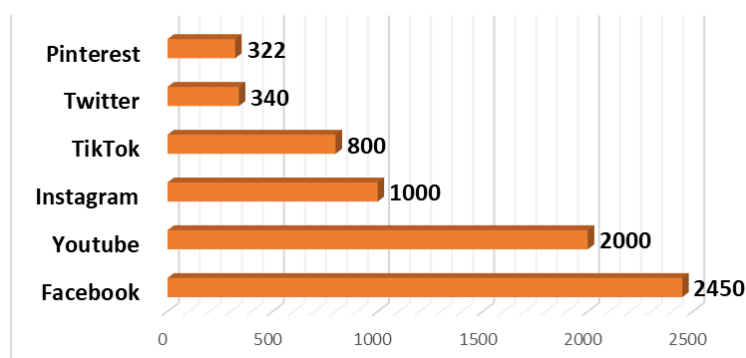

Рис. 2. Кількість користувачів різних соціальних мереж (станом на кінець 2021 р.)

Дослідження контенту соціальних мереж та реакцій людей на різноманітний вміст показали, що:

- для особи-користувача соціальної мережі є важливою думка її «друзів» по мережі: якщо окрема людина отримала позитивний досвід з певного питання, то великою є ймовірність того, що ця думка буде врахована її «друзями» по мережі;

- поширеним є бажання ділитися думками не в одній, а у кількох мережах, що розширює аудиторію спілкування і можливість збирати думки користувачів з різним світосприйняттям, віком, уподобаннями;

- соціальні мережі дозволяють швидко і дешево інформувати про щось користувачів, наприклад, організувати «розіграші», які завдяки вірі у вигравш сприяють швидкому поширенню інформації серед людей не однієї спільноти;

- у соціальних мережах передбачено можливість відслідковувати обернений зв'язок через лайки, репости, коментарі, а також діяльність і реакцію на цю діяльність інших, щоб покращувати свою.

За аналізом кількості користувачів маємо, що на третьому місці опинилася соціальна мережа «Instagram». Дана соціальна мережа з'явилася в 2010 році і набула великої популярності в останні роки. У цій соціальній мережі є можливість проведення прямих ефірів. Мережа підходить для людей, які люблять фотографуватися та ділитися новинами зі свого життя зі своїми друзями. Деякі використовують «Instagram» як заробіток, наприклад продаж виробів ручної роботи, організація різних курсів і т.д.

На другому місці опинилася соціальна мережа YouTube. Ця соціальна мережа була створена у 2005 році. Вона відноситься до блогівих соціальних мереж і надає можливість для зберігання та показу відео, їх коментування. Сьогодні YouTube є популярним відеохостингом, який регулярно відвідують понад 4 млрд людей. На сайті можна знайти відео на будь-який смак: документальні та звичайні фільми, музичні кліпи, розважальні та освітні передачі тощо.

Найбільш популярною віртуальною соціальною мережею на кінець 2020 р. є мережа Facebook. Вона була заснована у 2004 р. Марком Цукербергом та його сусідами по кімнаті під час навчання у Гарвардському університеті – Едуардо Саверіном, Дастином Московичем та Крісом Хьюзом. Facebook дозволяє створити профіль з інформацією про себе, запрошувати друзів, обмінюватися з ними повідомленнями, змінювати свій статус, залишати повідомлення на своїй та чужій «стінах», завантажувати фотографії, створювати фотоальбоми, додавати відеозаписи, створювати спільноти за інтересами.

Якщо оцінювати популярність соціальних мереж в Україні, то за результатами соціологічного опитування молоді віком від 16 до 35 років (результати дослідження Міжнародного республіканського інституту [6]) маємо:

- найпопулярнішою соціальною мережею є Інстаграм – 82%;
- на другому місці - Фейсбук – 61%.

Популярність платформи TikTok становить 32 % серед молоді віком 10-15 років.

Якщо оцінювати популярність соціальних мереж як джерела актуальних новин, то думки українців розподіляються інакше (результати опитування USAID-Internews "Ставлення населення до медіа та споживання різних типів медіа 2021", [9]) (рис.3).

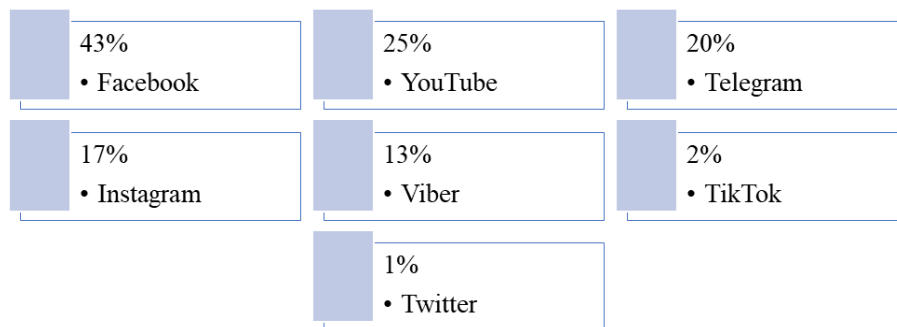

Рис.3. Результати опитування USAID-Internews

для соціальних мереж передбачено певну аналітику, яка не зосереджується на підрахунку кількості лайків, репостів, коментарів і підписок. Статистика описує багато різних показників і дозволяє проаналізувати, як діяльність в мережі впливає на популярність контенту. Наприклад, у вкладці «Статистика» на сторінці Facebook (рис. 4) є список розділів, який допомагає відслідковувати позначки «Подобається», «Охоплення», «Перегляди сторінки», «Дії користувачів» тощо.

Ключовими показниками ефективності роботи у соціальній мережі стануть показник залученості, показник охоплення, показник конверсії.

Показники залученості допомагають виміряти кількість користувачів, які взаємодіють з публікаціями. За лайками, репостами і коментарями можна дізнатися: середній коефіцієнт залученості (Average engagement rate), який показує співвідношення числа реакцій користувачів до кількості усіх користувачів, причому як для одного посту, так і для публікацій за певний період; коефіцієнт поширення або показник зростання (Amplification rate), який показує, як часто користувачі роблять репости; рівень віральності, який допомагає зрозуміти, який контент стає вірусним.

Показник охоплення відображає кількість унікальних користувачів, що переглянули публікацію. Можна вимірювати охоплення як серед користувачів сторінки, так і серед інших користувачів соціальної мережі. Розрізняють декілька видів охоплення: органічне – це охоплення без плати за просування і рекламу; платне – охоплення, отримане при підключенні реклами; віральне охоплення – унікальні покази, які отримують завдяки репостам.

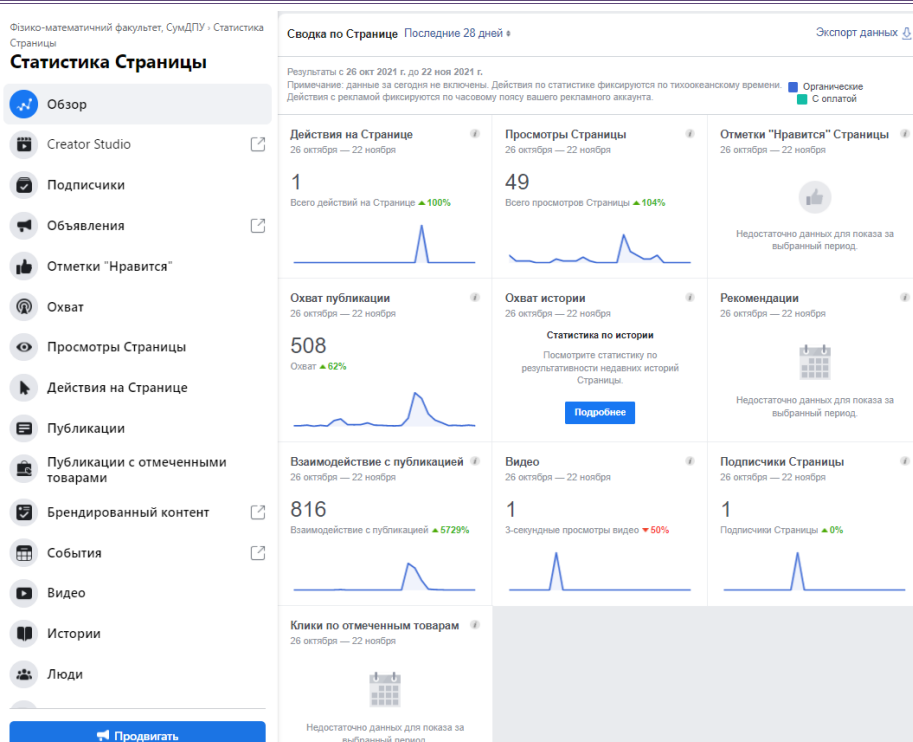

Рис. 4. Огляд статистики сторінки на Facebook

До метрик охоплення слід віднести: охоплення поста (Post outreach) – показує відсоток людей, які побачили публікацію (метрика допомагає дізнатися, яка кількість старих і нових користувачів бачить пости); темп зростання аудиторії (Audience growth rate) – допомагає відслідковувати швидкість зростання сторінки на підставі приросту користувачів.

Школа – унікальний феномен. Кожна людина так чи інакше взаємодіє, взаємодіяла або взаємодіятиме зі шкільною освітою, чи то вчителем, чи учнем, чи батьком. При цьому школа виконує низку соціально важливих функцій з формування особистості людини. Наприклад, соціалізація, духовноморальний, соціальний, особистісний та інтелектуальний розвиток, формування загальної культури особистості і т.д. Вчитель виступає головною дійовою особою і взаємодіє з усіма учасниками освітнього процесу: з учнями в рамках класної та позакласної діяльності, з адміністрацією як безпосередній учасник професійної спільноти, з батьками в рамках спільної роботи над розвитком учня. У межах шкільного навчання вчитель традиційно грає чільну роль і має найбільший вплив на учнів та їхній розвиток. Тому саме у зв'язку з цим фактом учасниками нашого інтерв'ю стали вчителі. Через особливості своєї діяльності вони можуть поділитися не лише своїм досвідом використання віртуальних соціальних мереж, але й розповісти про використання даних мереж іншими учасниками освітнього процесу.

Методом дослідження стало експертне інтерв'ю [7].

Експертне інтерв'ю – це емпіричний метод, який полягає в опитуванні/ спілкуванні/ розмові з компетентним фахівцем галузі (експертом) з певної теми. У нашому випадку експертами стали вчителі.

Для проведення експертного інтерв'ю, як правило, розробляється план майбутньої розмови за певною тематикою, що включає основні запитання, акценти, на які необхідно звернути увагу під час проведення інтерв'ю.

Головними критеріями відбору експертів для інтерв'ю є їхня компетентність та авторитетність, тому чисельність та представництво групи респондентів у разі оцінюється не так кількісними показниками, як якісними. Ми у своєму дослідженні провели 11 інтерв'ю телефоном.

Варто зазначити, що інтерв'ю телефоном має низку переваг:

- інтерв'ю може бути проведено у зручний для респондента та інтерв'юера час;
- опосередкована розмова дозволяє респондентам говорити правду, не замислюючись про те, яка думка складеться про них та їхню діяльність;
- розмова може бути одразу записана;
- діалогова форма спілкування дозволяє респондентам долучитися до досліджуваної проблеми;
- експертне інтерв'ю дозволяє приділити більшу увагу деталям та прикладам;
- послідовність в експертному інтерв'ю не дозволяє згаснути зацікавленості респондентів, а скоріше навпаки наголошує на значущості їхніх відповідей для дослідника.

Вважаємо, що саме цей метод дослідження відповідає меті нашого дослідження, яка полягала в аналізі використання вчителями віртуальних соціальних мереж у ЗЗСО та їхнє ставлення до такого використання.

Мета передбачала вирішення низки завдань:

- 1) визначити загальні характеристики респондентів (вік і досвід роботи);
- 2) виявити ставлення вчительської спільноти до віртуальних соціальних мереж;
- 3) визначити особливості використання віртуальних соціальних мереж в освітньому процесі;
- 4) проаналізувати особливості використання соціальних мереж в освіті іншими учасниками освітнього процесу;
- 5) виявити проблеми використання віртуальних соціальних мереж у середній освіті.

Нами проведено експертне інтерв'ю 11 вчителів інформатики різних закладів загальної середньої освіти. Нижче подамо результати нашого дослідження.

Інтерв'ю складалося з кількох блоків.

У першому блоці нашим завданням було познайомитися з експертом, визначити його вік та досвід роботи. В результаті аналізу у нас вийшов досить широкий розкид респондентів з досвіду роботи та віку. У нашому інтерв'ю взяли участь вчителі з досвідом роботи у сфері освіти від 2-х років до 30 років, з віком від 24 до 60 років (рис. 5).

Рис. 5.

Наступний блок нашого інтерв'ю був присвячений визначенню ставлення вчительської спільноти до віртуальних соціальних мереж.

Насамперед, потрібно зазначити, що всі вчителі сміливо відповідали, що знають, що таке соціальні мережі, але два респонденти (представники старшого покоління) під час бесіди прикладами мереж вказували електронні пошти, які не відображають можливостей класичних соціальних мереж.

У результаті опитування також з'ясувалося, що лише 3 учителі використовують соціальні мережі в особистих цілях, проте всі вчителі послуговуються мережами у професійній діяльності, що особливо відчувалося в умовах карантину.

Водночас на запитання про особисте ставлення до соціальних мереж одностайності у відповідях не спостерігалося (рис.6).

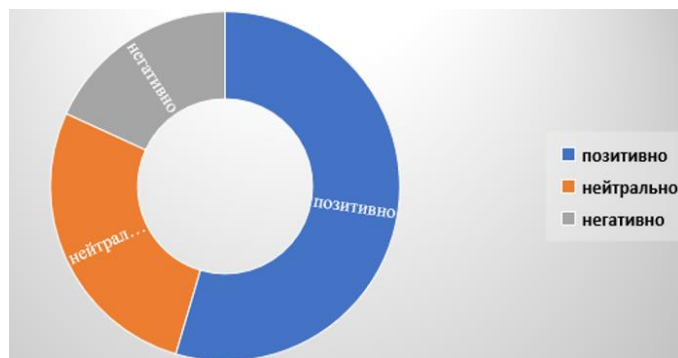

Рис. 6.

За аналізом відповідей слідує висновок, що переважна більшість вчителів ставляться до соціальних мереж як до феномену позитивно чи нейтрально. Проте один з учителів вважає доцільним запровадити коректну ідентифікацію осіб у мережі, щоб при спілкуванні з освітньою метою не було непорозумінь.

Також нами ставилося запитання щодо того, як вчителі ставляться до перебування молоді у соціальних мережах. Ситуація майже подібна до попередньої (рис.7).

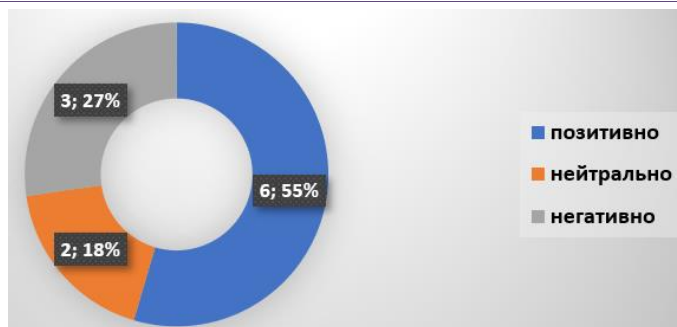

Рис. 7.

Так, за результатами інтерв'ю визначено перелік факторів, через які вчителі мають негативне ставлення до віртуальних соціальних мереж:

- уникнення учнями реальності (реального світу, постійне перебування онлайн);
- потрапляння учнів до небезпечних спільнот у соціальних мережах;
- порушення дисципліни уроку та відволікання учнів на соціальні мережі.

З цих графіків ми можемо зробити висновок, що до віртуальних соціальних мереж вчителі ставляться подвійно: якщо віртуальні соціальні мережі не зачіпають діяльність вчителя, то ставлення до них краще; якщо ж соціальні мережі зачіпають діяльність учнів чи вчителя, то ставлення до них гірше.

Наступні запитання стосувалися визначення\ характеристики особливостей використання віртуальних соціальних мереж в освітній діяльності (з освітньою метою). За результатами інтерв'ю було визначено низку напрямів, де сьогодні використовуються віртуальні соціальні мережі:

– комунікація з учнями, батьками та колегами з робочих питань (у рамках цього пункту варто відзначити комунікацію з учнями, під час якої передається домашнє завдання, джерела інформації для вивчення, приймаються результати завдань, проводяться консультації);

– пошук додаткових матеріалів для уроків;

– дистанційне навчання під час додаткових консультацій;

– використання соціальних мереж як додаткових інструментів під час інтерактивних уроків.

Слід зазначити, що у більшості навчальних закладів є різні застереження щодо використання соціальних мереж, до яких віднесені:

– закритий доступ до віртуальних соціальних мереж на шкільних комп'ютерах;

– різні рекомендації щодо використання віртуальних соціальних мереж з боку адміністрацій;

– негативне ставлення до віртуальних соціальних мереж старших колег.

Також вчителями зазначалося про різні способи використання віртуальних соціальних мереж, які можна використовувати у рамках освітнього процесу:

– платні та безкоштовні навчальні відео та аудіо курси з викладачами по відеозв'язку;

– онлайн-курси самонавчання з мотивацією у чатах;

– використання навчальних матеріалів у віртуальних соціальних мережах для навчання та підготовки до іспитів;

– організація дистанційної освіти;

– створення спільної розмови або спільної групи, де учасники обмінюються цікавими файлами;

– перегляд пропущених уроків інформатики;

– соціальні мережі можна використовувати для контролю знань та групової роботи.

Наступним нашим завданням було виявити проблеми використання віртуальних соціальних мереж у професійній діяльності вчителя інформатики, що здійснювалося на основі загального враження від спілкування і додаткових запитань. Узагальнення відповідей дало такі результати:

1. Вчителі не завжди знають про можливості, які дають соціальні мережі, у зв'язку з тим, що погано у них орієнтуються.

2. В освітніх установах складається негативна репутація про віртуальні соціальні мережі.

3. Адміністрація освітніх установ та старші досвідчені колеги часто не використовують віртуальні соціальні мережі, чим також негативно впливають на репутацію віртуальних соціальних мереж.

4. Учні порушують дисципліну, відволікаючись на додатки, що встановлені в телефонах, чим посилюють негативне сприйняття вчителями віртуальних соціальних мереж.

Отже, вчителі інформатики у своїй більшості активно використовують віртуальні соціальні мережі, проте частіше в особистих і робочих цілях. Вчителі різного віку знаходять способи використання мереж в освітніх цілях, проте, якщо старші вчителі вважають єдиною функцією соціальних мереж комунікацію, в рамках якої відбувається передача домашнього завдання,

нагадування і т.д., то молоді вчителі використовують соціальні мережі ширше: ведуть у них консультації, створюють проектні групи тощо.

За результатами спілкування також виокремлено три групи вчителів.

До першої групи віднесені вчителі старше 45 років. Вони сприймають цінності інформаційного суспільства, проте більш цінують традиційні. Віртуальними соціальними мережами, як правило, не користуються і ставляться до них негативно: забороняють використовувати учням, дають негативне забарвлення віртуальним соціальним мережам для колег.

Представники другої групи зустрічаються у будь-якому віці. Вчителі цієї категорії готові підлаштуватися під вимоги\запити інформаційного суспільства, тому активно використовують соціальні мережі та месенджери, але більшою мірою для комунікації з робочих питань та для передачі інформації учням.

Представники третьої групи найчастіше молодші за 40 років. Вони поділяють цінності інформаційного суспільства, вміло використовують його переваги, використовуючи віртуальні соціальні мережі як для комунікації, так і для організації і супроводу навчання, усвідомлюють усе ще не розкритий освітній потенціал віртуальних соціальних мереж і готові до опанування нових шляхів їх використання.

Висновки. За результатами проведеного дослідження зроблено такі висновки.

1. Через активний розвиток інформаційного суспільства констатовано збільшення ролі інформації, знань та технологій. Прослідковується високий рівень інформатизації усіх сфер суспільства завдяки появі технологічних пристроїв, стабільній роботі глобального інформаційного простору та високому попиту на доступ до Інтернет. В умовах розвитку інформаційного суспільства стає природною трансформація освіти, запит на яку є відчутним і пов'язується з розвитком технологічного укладу від технологій Web 2.0 до технологій Web 3.0, де користувачі соціальних мереж орієнтуються на різний, у т.ч. й освітній контент.

2. За результатами термінологічного аналізу встановлено, що поняття «соціальна мережа» використовується у значенні Інтернет-майданчика для соціальної комунікації. Контент-аналіз ресурсів мережі засвідчив, що сьогодні існує значна кількість робіт, які розкривають освітній потенціал віртуальних соціальних мереж. Дослідники зазначають конкретні способи та методи взаємодії з соціальними мережами в освітньому процесі. На освітніх ресурсах з'являються розробки уроків із використанням соціальних мереж. Соціальні мережі дедалі більше наповнюються освітнім контентом, проте досі залишається не вивченим використання соціальних мереж вчителями інформатики.

3. Виявлено реальний стан використання вчителями інформатики соціальних мереж у професійній діяльності. Головним висновком нашого дослідження став факт використання віртуальних соціальних мереж вчителями з освітньою метою. Вже сьогодні вчителі використовують віртуальні соціальні мережі у таких цілях: комунікація з учнями, батьками та колегами з робочих питань (у рамках даного пункту варто відзначити комунікацію з учнями, під час якої передається домашнє завдання, джерела інформації для вивчення, приймаються результати завдань, проводяться консультації); пошук додаткових матеріалів для уроків; дистанційне навчання під час додаткових консультацій; використання соціальних мереж як додаткових інструментів під час інтерактивних уроків.

Проведене дослідження не вичерпало усіх аспектів використання соціальних мереж як інструментів організації освітньої діяльності. Надалі актуальним бачимо розроблення методик навчання окремих тем шкільного курсу інформатики з використанням різних соціальних мереж.

Список використаних джерел

1. Бем Н.А. Использование социальных сетей в педагогическом образовании. *Психолого-педагогический журнал Гаудеамус*, 2010. Т. 2. № 16. С. 31-33
2. Губанов Д.А., Новиков Д.А., Чхартишвили А.Г. Модели влияния в социальных сетях. *УБС*, 2009. №27. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/modeli-vliyaniya-v-sotsialnyh-setyah>
3. Диков А.В. Соціальні мережі на службі педагога. *Народна освіта*, 2013. № 9. С. 200 – 205
4. *Интервью Марка Цукерберга*. URL: <https://incrossia.ru/news/zuckerberg-o-sozdaniifacebook/>
5. Книш Д. *Вплив соціальних мереж на здоров'я людини*. URL: <http://webstyletalk.net/node/888>
6. *Найпопулярнішою соцмережею серед української молоді є інстаграм – опитування*. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/news-molod-sotsmerezhi-dosladzheniya/31406410.html>
7. *ОО «Центр «Соціальний моніторинг»*. URL: <https://smc.org.ua/ru/services/kachestvennye-metody/>
8. Слободяник О.В. Елементи методики використання соціальних мереж під час самостійної роботи з фізики. *Фізико-математична освіта*, 2016. Випуск 4(10). С. 131-134.
9. *Соцмережі мають найбільшу популярність серед українців для отримання новин - опитування*. URL: <https://ua.interfax.com.ua/news/telecom/780345.html>
10. Туранов Ю.О., Рак В.І. Використання ресурсів мережі internet майбутніми вчителями фізичної культури та фахівцями фізичної культури і спорту. *Фізико-математична освіта*, 2018. Випуск 4(18). С. 161-165.

11. Юрченко А, Мулеса П., Лобода В., Острога М. Соціальні сервіси як майданчик для супроводу освітнього процесу і навчання інформатики. *Фізико-математична освіта*, 2022. Том34. №2. С. 63-70. DOI: 10.31110/2413-1571-2022-034-2-010.

References

1. Bem N.A. Yspolzovanye sotsyalnykh setei v pedahohycheskom obrazovanuu. *Psykholoho-pedahohycheskyi zhurnal Haudeamus*, 2010. Т. 2. № 16. С. 31-33
2. Hubanov D.A., Novykov D.A., Chkhartyshvily A.H. Modely vliyaniya v sotsyalnykh setiakh. *UBS*, 2009. №27. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/modeli-vliyaniya-v-sotsialnyh-setyah>
3. Dykov A.V. Sotsialni merezhi na sluzhbi pedahoha. *Narodna osvita*, 2013. № 9. С. 200 – 205
4. *Ynterviu Marka Tsukerberha*. URL: <https://incrossia.ru/news/zuckerberg-o-sozdaniifacebook/>
5. Knysh D. *Vplyv sotsialnykh merezh na zdorovia liudyny*. URL: <http://webstyletalk.net/node/888>
6. *Naipopuliarnishoiu sotsmerezheiu sered ukrainskoi molodi ye instahram – opytuvannia*. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/news-molod-sotsmerezhi-doslazhennya/31406410.html>
7. *OO «Tsentr «Sotsialnyi monitorynh»*. URL: <https://smc.org.ua/ru/services/kachestvennye-metody/>
8. Slobodianyk O.V. Elementy metodyky vykorystannia sotsialnykh merezh pid chas samostiinoi roboty z fizyky. *Fizyko-matematychna osvita*, 2016. Vypusk 4(10). С. 131-134.
9. *Sotsmerezhi maiut naibilshu populiarnist sered ukraintsiv dlia otrymannia novyn – opytuvannia*. URL: <https://ua.interfax.com.ua/news/telecom/780345.html>
10. Turanov Yu.O., Rak V.I. Vykorystannia resursiv merezhi internet maibutnimy vchyteliamy fizychnoi kultury ta fakhivtsiamy fizychnoi kultury i sportu. *Fizyko-matematychna osvita*, 2018. Vypusk 4(18). С. 161-165.
11. Yurchenko A, Mulesa P., Loboda V., Ostroha M. Sotsialni servisy yak maidanchyk dlia suprovodu osvitnoho protsesu i navchannia informatyky. *Fizyko-matematychna osvita*, 2022. Том34. №2. С. 63-70. DOI: 10.31110/2413-1571-2022-034-2-010.